

העונקת הפרס

גדש את סרטאוי

אותו, ובמשך ימים תפס המאורע את המקום המרכזי בעיתונות, ברדיו ובטל-וויזיה.

ואילו בכל השנים, שבהם לחם סרטאוי את מלחמתו, וכל מילה של הכרה בינלאומית יכלה להעניק לו אמינות וכוח, שתקו כל אלה. לא פעם ירקות דם כזו להביא נים כמה שורות חיוביות על פער לתו תוכנית שמוזיוה או לראיון עיתונאי.

ערב הריגתו, הודיע דובר של אבו נידאל בהודעה רשמית שסרטאוי הוא סוכן הסייאי (באותה הודעה נאמר גם שאני סוכן המוסד, ושהוטל עלי להסייג לחוגים הפלסטיניים). במשך כל השנים נחשב סרטאוי כראש המחנה המסיף באשף ובפתח להתקרבות לארצות-הברית, בעוד שירבו, פארוק קאדומי, מסיף לשמירת הקשר עם ברית-המועצות. אך שום פלסטיני לא נדרף על ידי ממשלת ארצות-הברית כמו עיצאם סרטאוי.

אחת הפרשות הפחות ידועות היא ההתנגשות הקיצונית בין סרטאוי והגנר קיסינג'ר בשנת 1976.

אחרי שנפגשו עימנו, הוטל על סרטאוי ועל צברי ג'ריס, ראש מוסד-המחקר הפלסטיני האקדמי רביהוקרה בביירות, לנסוע לארצות-הברית, כדי לפתוח שם משרד של אשף וליוזם דרישה עם הממשלה האמריקאית. סרטאוי נסע, כרי גיל, בדרכו הדיפלומטי התוניסי, על שם "דוקטור עות'מאן".

במשך כמה ימים פעל כדרכו. הוא נפגש עם אישים מדיניים, וניסה להתקשר עם יהודים. פעם טילסן לבית-כנסת כלשהו — הוא בחר את השם באקראי ממדריך הטלפון — והודיע לרב שמדבר נציג אשף, המבקש לבקר בבית-הכנסת שלו ולשוחח — תחם לשוחח באופן פרטי ושלא לפירסום, בלי שום התחייבות.

קיסינג'ר עם גנון
גירוש או רעב

סרטאוי סיפר סיפור זה פעמים רבות, בהנאה. הרב המבולח התלבט, ולבסוף הסכים. ראשי בית-הכנסת המתינו לו בסקרנות.

"הם היו בטוחים שיש לי קרניים זזג", התלוצץ. ואילו הוא התרשם עמוקות מבית-הכנסת הראשון שבו ביקר בחייו. היה זה, לפי תיאורו, היכל אמיתי, ובו אודמו כינוסים, מישחקים ופורים.

השיחה היתה ידידותית. הרבנים שאלו שאלות תמימות, כנאה ליהודים טובים

מישפחת סרטאוי

תמונה מישפחתית ש צולמה ב-1957. עיצאם אל-סרטאוי הוא הנער בשורה השנייה, השני משמאל. בתמונה נראים עומדים: מוחמד, שנולד בג'נין ב-1940, ועומר, שנולד בג'נין ב-1942. אחד נהרג בהפצצה ישראלית ואחד מת בתאונה.

בשורה השנייה: אמלי וטהאב, שלמדה רפואה, האם והאב עלי סרטאוי. עיצאם, שנולד ב-1934 בעכו, ואחותו פטימה. בשורה הראשונה: עליה, שנולדה עדיין בג'נין, מהרא, שנולדה ב-1950 בבגדאד, מוסני וסאדק, המישפחה, שמוצאה מהכפר סרטה ליד רמאללה, עברה לעכו, משם לג'נין, ובהליחמת 1948 עברה לבגדאד.

שניונו במשך שנים מן התעמולה הציונית, והוא הציג את נקודת-ההשקפה הפלסטינית. כולם נהנו — ונראה כי פעילות זו הבהילה חוגים רבייהשפעה. וכך באה ההתפוצצות.

החיטה של מיסטר קיסינג'ר

ביום בהיר אחד נמסרה לסרטאוי בושינגטון הודעה רשמית. נוכחותו בארצות-הברית אינה רצויה, ועליו לעזוב.

סרטאוי השיב כי בא באישור ממשלת ארצות-הברית, שידעה שהוא שליח בכיר של אשף. הוא סירב לצאת.

ההודעה הבאה היתה תקיפה יותר. נאמר לו שהתגלו פרטים כוזבים בדרכו, וגם בדרכו עמיתו, צברי ג'ריס, ועליו לצאת מייד. הוא השיב שהוא מתמיד בסירובו, וכי יהיה עליהם לגרשו בתהליך מישפטי.

לקיסינג'ר לא היה כל חשק לעשות כן. אך העניין היה דחוף. התקופה היתה תקופת-בחירות, והלחץ היהודי המאורגן היה יעיל. שריהחוז פנה אל ממשלת תוניסיה ותבע ממנה להחזיר את האיש הביתה, ביגלל הפרטים הכוזבים בדרכו התוניסי.

כאשר פנתה אליו הממשלה התוניסית הנבוכה, השיב בתקיפות. אם תיענו ללחץ אמריקאי, הודיע, יגרם הדבר לעימות גלוי בינה ובין אשף. לכך לא היתה ממשלת תוניס מוכנה.

אולם קיסינג'ר דעך איך להשיג תוצאות. הוא הודיע לממשלת תוניס, שאם לא יוחזר סרטאוי הביתה, תיאלץ וושינגטון להפסיק מיד את מישדוחי המזון לתוניסיה.

המשבר הגיע לשיאו. ממשלת תוניס התחננה לפני סרטאוי שיעזוב מרצון, כדי למנוע סבל מהמוני העם התוניסי.

כאן נכנע סרטאוי. "מה יכולתי לעשות?" אמר, כשסיפר לי את הסיפור בסודיות, "האם יכולתי לקבל על מצפוני שעניי תוניסיה ירעבו ביגללי?" הוא עזב את ארצות-הברית.

מאז, במשך שבע שנים, עד יום מותו, לא ניתן לו לבקר בארצות-הברית. המנהיג הפוראמריקאי ביותר באשף, שהואשם על-ידי אויביו כסוכן אמריקאי, מנהיג מחנה השלום, הוחרם על-ידי האמריקאים עד יום מותו.

מנהיגים חשובים ניסו להתערב. כאשר נערכה בושינגטון ועידה לענייני-השלום מטעם כתביהעת הישראלי ניואוסלוק, הוזמן גם סרטאוי. משרדהחוז סירב להעניק לו ויזה.

נחום גורדמן פנה אישית אל שריהחוז החדש, סייורס ואנס, וזה הודיע לו שהוא מצטער, אך ידיו כבולות. משרדהחוז מישפטים האמריקאי הפיזי וטו מוחלט על מתן אשרת-הכניסה.

כל אותו זמן ניתן לשליחי חזית-הסירוב הפלסטינית חופש גמור לבקר במדינה. ביטאונו של ג'ורג' חבש, אל-הדף ("המטרה"), פירסם מדי פעם בגאווה דיווחים על מסעי שליחי בארצות-הברית, על האסיפות שקיימו ועל הכספים שאספו שם. לפני סרטאוי היו השערים נעולים.

כעבור שנים ביליתי שעות ארוכות עם סרטאוי בדיון בנושא זה. השווינו את התנהגות האמריקאים כלפיו וכלפינו, את מעשייהחבלה הגלויים והמוסווים שלהם במאמציהשלום של פלסטינים וישראלים כאחד, והגענו למסקנות עגומות.

לא היה מנוס מן הקביעה כי ארצות-הברית — בדיוק כמו ברית-המועצות — אינה מעוניינת בשלום אמיתי, איא בהמשך המצב של "לא שלום ולא מלחמה".

בעיקבות כירור זה — שנמשך 16 שעות רצופות, ובו גילינו זה לזה פרטים שהצטרפו לתמונה מדהימה — כתבתי בהעולם הזה ובניואוסלוק את המאמר: "האם אמריקה רוצה באמת בשלום?"

סימניהשאלה היתה לתיפארת המליצה בלבד.

(בהמשך הסידרה: היחסים בין עיצאם סרטאוי ויאסר ערפאת ומלחמתו של סרטאוי בקבוצת אבונידאל).